

Received	Reviewed	Published	Doi Number
14.05.2018	29.05.2018	30.06.2018	10.18298/ijlet.2950

A Critical Review Of Listening/Monitoring Activities In The 2017 5th Grade Turkish Course Book¹

Bilge BAĞCI AYRANCI² & Gülşah DURMUŞ³

ABSTRACT

Language teaching process; listening/ monitoring, speaking, reading, writing, visual reading and presentation and grammar learning are integral parts of basic language skills. However, when the literature is examined, it is seen that this whole is not regarded equally to all dimensions, and listening/ monitoring and speaking skills are neglected skills in this process. This study is important because it deals with a Turkish course book in terms of listening ability. The introduction of deficiencies in the course books for listening training will also improve the course books in terms of listening training. Descriptive method was used in the scope of the research. In the study all the activities of the 8 listening/ monitoring texts included in the 2017 5th Grade Turkish Course Book are evaluated in terms of student level and compliance with listening/ monitoring acquisitions in the 2017 and 2018 Turkish Lesson Curriculums. The most important result reached from the movement of the work data is that there is no clear distinction with sharp lines between the basic language skills (listening/ monitoring, speaking, reading, writing, visual reading and visual presentation and linguistic knowledge) in the activities and on the contrary the transitivity between the skills is foregrounded.

Key Words: 5th Grade Turkish Course Book (2017), listening/ monitoring activities, 2017 and 2018 Turkish Lesson Curriculum.

2017 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Yer Alan Dinleme/İzleme Etkinliklerine Eleştirel Bir Bakış

ÖZET

Dil öğretimi süreci; dinleme/ izleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma ve sunu temel dil becerileri ile dil bilgisi öğrenme alanından oluşan ayrılmaz bir bütündür. Ancak alanyazın incelendiğinde bu bütünün her boyutuna eşit derecede önem verilmediği, dinleme/ izleme ile konuşma becerilerinin bu süreçte ihmal edilen beceriler olduğu görülmektedir. Bu çalışma bir Türkçe ders kitabını dinleme becerisi bakımından ele aldığı için önemlidir. Ders kitaplarındaki dinleme eğitimi bakımından eksikliklerin ortaya konulması, ders kitaplarının dinleme eğitimi bakımından geliştirilmesini de sağlayacaktır. Araştırma kapsamında betimsel yöntem kullanılmıştır. Çalışmada 2017 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı'nda yer alan 8 dinleme/ izleme metnine yönelik olarak oluşturulan bütün etkinlikler; öğrenci düzeyi ile 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarındaki dinleme/ izleme kazanımlarına uygunluk açısından değerlendirilmiştir. Çalışma verilerinden hareketle ulaşılan en önemli sonuç, etkinliklerde temel dil becerileri (dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma- görsel sunu ve dil bilgisi) arasında keskin çizgilerle belirgin bir ayrımın yapılmayıp bunun tam aksine beceriler arası geçişkenliğin ön plana çıkarılmış olmasıdır.

Anahtar Kelimeler: 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabı (2017), dinleme/ izleme etkinlikleri, 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı.

¹ Bu çalışma, Ders Kitapları Uluslararası Sempozyumu'nda (DEKUS 2018) 14 Nisan 2018'de sunulan ve aynı başlığı taşıyan sözlü bildirinin genişletilmiş biçimidir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, bilge.ayranci@bozok.edu.tr.

³ Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, gulsahdurmus@aydin.edu.tr.

1. Giriş

Batı'da temel dil becerileri üzerine gerçekleştirilen çalışmalar, ağırlıklı olarak okuma ve yazma becerilerine yoğunlaşmakta; dinleme/ izleme ile konuşma becerileri ise temel dil becerisi öğretimi sürecinin ihmal edilen iki boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. "Batı'da, özellikle 20. yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren dinleme becerisi üzerine çalışmalar yapılmasına rağmen, bu çalışmaların sayısının, anlama becerisinin diğer ayağını oluşturan okuma üzerine yapılan çalışmalardan çok geride kalmış olması nedeniyle dinleme becerisi; yetim kalmış, kaybolmuş, ihmal edilmiş, unutulmuş bir dil becerisi olarak değerlendirilmektedir" (Doğan, 2012: 15).

Benzer durum, Türkçe'nin eğitimi ve öğretimi süreci için de söz konusu olmakla birlikte ihmal edilen bu iki temel dil becerisinin yenilenen ve güncellenen Türkçe öğretim programları ve ders kitaplarındaki durumu, ele alınması gereken önemli bir konu olarak dikkat çekmektedir. Bu çalışma, 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programına göre hazırlanmış bir 5. sınıf Türkçe ders kitabındaki bütün dinleme/ izleme etkinlikleri üzerinde durulması açısından alanyazında yeni ve önemlidir.

Alanyazında dinleme/ izleme becerisine odaklanan kaynakların üzerinde durdukları temel noktalardan ilki, "işitmek" ve "dinlemek" arasındaki farklardır. "İşitmek, fiziksel bir durumken; dinleme, içine işitmeyi de alan aktif bir zihinsel süreçtir. Okumanın, yazılı harflere bakmak ve onları sadece seslendirmek demek olmadığı gibi dinlemek de ses dalgalarını işitmekten öte, o dalgaların oluşturduğu anlamları algılamayı, bu anlamlar üzerinde düşünmeyi ve gerekirse hareket etmeyi gerektirir" (Doğan, 2008: 263).

Dil ve düşünce, dil ve öğrenme arasındaki ilişki; alanyazındaki önemli tartışmalardan biridir. "Dinleme; öğrenme, anlama ve zihinsel becerileri geliştirmede önemlidir" (Güneş, 2007: 74). "Dinleme eğitiminin amacı, öğrencilerin dil ve iletişim becerilerini geliştirme, öğrenme ve anlama becerilerini geliştirme, zihinsel becerileri geliştirme, sosyal becerileri geliştirme, zihinsel bağımsızlık becerilerini geliştirmek olarak ifade edilmektedir" (Güneş 2007: 76).

Dinleme becerisinden bahsedilirken üzerinde durulması gereken konulardan biri de dinleme türleridir. Aytaş (1999), dinlemeyi pasif, seçerek, katılımlı, duygusal ve eleştirel olmak üzere beşe ayırır. Pasif dinleme, sadece seslerin dikkate alındığı dinlemedir. Seçerek dinlemede dinleyen, ilgisini çeken bölümleri dinlemektedir. Katılımlı dinlemede dinleyen tepkilerini sözlü ya da sözsüz davranışlarıyla ifade etmektedir. Duygusal dinleme, empatik dinlemedir. Eleştirel dinlemede ise dinlenenler ile kişinin kendi dünyasındaki gerçeklerin karşılaştırılması, yorumlanması ve değerlendirilmesi durumu vardır.

Dinleme becerisinin alanyazında ihmal edilme gerekçelerinden biri, ölçülmesinin ve gelişmesinin kontrolünün zor olmasıdır. Tıp alanından özellikle odyologlar ile işbirliği yapılmasını gerektiren bu süreç, dinleme/ izleme laboratuvarları ile disiplinlerarası çalışmaları da gerekli kılmaktadır. "Dinleme, anlamamanın en önemli unsurlarından biri olarak hayatımız boyunca kullandığımız bir beceridir. Bu yeteneğin geliştirilmesi çok önemlidir. Bunun ölçülmesi ve sınıfta öğrencinin gelişmesinin kontrolü çok zordur. Bu bakımdan öğrencinin artık öğretmeni anlamaya başladığı bir seviyeden itibaren sistemli bir dinleme eğitimi vermek gerekmektedir" (Yalçın, 2002: 45).

Dinleme/ izleme becerisinde kullanılan öğretim programları, ders kitapları ve bu ders kitaplarında yer alan dinleme/ izleme etkinlikleri ile bu beceriye yönelik olarak oluşturulmuş ders araç- gereç ve materyalleri de alanyazında üzerinde durulan önemli konu başlıklarıdır. “Dinleme eğitiminde; doğumdan ölüme kadar en önemli dinleme tutum ve davranışlarının belirlenmesi; bu tutum ve davranışların geliştirilmesinde, eğitiminde ne tür etkinliklerin kullanılabileceğinin ortaya konması; bu kapsamda uygun ders materyallerinin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve materyallerin etkililiğinin sürekli olarak izlenmesi, gereken durumlarda bunlarda düzenlemeler yapılması; en önemli işlem basamakları olarak karşımıza çıkmaktadır” (Doğan, 2008: 266). “Dinleme amacının ve metin türünün dinleme etkinliğinin planlanmasında ve kullanılacak yöntem-tekniklerin belirlenmesinde önemli bir değişken olduğu göz önünde bulundurularak dinleme etkinlikleri tasarlanmalıdır” (Tüzel ve Keleş, 2013: 44).

1.1. Dinleme Eğitiminde Süreçler

Doğan (2007: 30-34), bu süreçleri dinleme öncesi, sırası ve sonrası olarak üç grupta ele alır. Doğan’a göre dinleme öncesi çalışmalar, öğrencileri dinlemeye hazırlamayı amaçlar. Bu hazırlığın sınıfta sessizliğin sağlanması gibi hem fiziksel hem de motivasyon gibi zihinsel boyutu vardır. Fiziksel boyut içinde sınıftaki her öğrencinin sağlıklı olarak işitebileceği bir şekilde oturması ve sınıftaki oturma planının buna göre ayarlanması; ses kaynağının, sesin tüm öğrenciler tarafından rahatlıkla işitilebilecek şekilde düzenlenmesi, sınıftaki havanın ne çok sıcak ne çok soğuk olması, sınıf veya okul dışından gelebilecek seslere karşı önlem alınması sayılabilir. Dinleme öncesi çalışmaların zihinsel boyutunda motivasyon bulunur. Öğrencilere konuyla ilgili sorular sorarak; resimler, fotoğraflar göstererek onları dinlemeye hazır hâle getirmek, bu boyutta yer alır. Dinleme sırasında ise not tutmak, planlı bir etkinlik olmalıdır. Dinleme sonrasında öğrenciler, soru sorulmuşsa bu soruları cevaplandırma; dinlenen metni özetleme veya metnin değerlendirmesini yapma vb. çalışmalarla dinleme uygulamasından yararlanırlar.

1.2. Dinleme Eğitiminin İlkeleri

Dinleme eğitiminde şu ilkeleri göz önünde bulundurmak gerekir:

- Amaçlı olmalıdır, metin öğrencilere dinletildikten sonra metinle ilgili sorular sorulmalıdır.
- Bir hikâyenin giriş, gelişme bölümleri dinletilip sonuç bölümünün tamamlanması istenmelidir.
- Dinledikleri metinle ilgili fıkra, deneme türü yazılar yazdırılabilir.
- Dinledikleri metne uygun düşebilecek başlıklar buldurulabilir.
- Öğrencilere tasvir cümleleri dinletilip öğrencilerin anlatmaları istenebilir.
- Yanlış bir yazı okutulup yanlışlar buldurulabilir.
- Bir yazı okutulup türü tespit ettirilebilir.
- Bilgi, açıklama, haber türü yazılar okutulup çeşitli sorularla bilgileri denetlenebilir.

- Öğrencilere kendi aralarında edebî yazılar okutup dinleme alışkanlığı kazanmaları sağlanabilir.
- Konferanslar izlemeye teşvik edilebilir.
- Oyun ve sinema filmi izlettirilip anlatmaları istenebilir (Aktaş ve Gündüz, 2001: 256).

1.3. Dinleme Eğitimi ve Ders Kitapları

Erdem (2012: 32) dinleme becerisinin geliştirilmesinde ders kitaplarında çeşitli- araç gereçlerin bulunmasının öneminden bahseder. “Her beceri gibi dinleme becerisi de eğitim yoluyla geliştirilebilir bir nitelik taşır. Dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalar bu görüşü doğrulamaktadır. Başta sınıf ve Türkçe öğretmenleri olmak üzere bütün öğretmenler bu gerçeğin farkında olmalıdırlar. Dinleme becerisinin sürekli olarak geliştirilmesi için bütün derslerin konuları ile günlük hayatın içinden örnekler üzerinde düşünmek ve bunlardan hareketle etkinlikler hazırlamak, bu süreçteki en etkili ve verimli uygulamalar olarak değerlendirilmelidir” (Doğan, 2010: 272).

Uysal’a (2014: 195) göre ders materyali; sadece kitap olmaktan çıkarak görsel ve işitsel materyal olarak düşünülmelidir. Yaratıcı drama temelli model önerilerini içeren ders materyallerinin ve çalışma kâğıtlarının eğitim ortamında bulunmasının, dil eğitimi alanında çalışan öğretmenlerin işini kolaylaştıracağı unutulmamalıdır.

Dinleme eğitimi sırasında dinleme becerisinin gelişiminin yanında diğer beceri alanlarının da geliştirilmesine dikkat edilmelidir. Dinlediğini anlama becerisini geliştirmek için dinleme eğitimi yöntem, teknik ve stratejilerinden faydalanılmalıdır. Dinleme becerisinin amacına uygun olarak etkinlikler planlanmalıdır (Emiroğlu ve Pınar, 2013: 782).

Ders içerikleri ve dinleme metinlerinin özellikleri dinleme becerisini olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Ders içeriklerinin öğrencilerin psikolojik özellikleri dikkate alınarak belirlenmesi dinleme becerisini geliştirebilir. Dinleme becerisinin ölçme- değerlendirme boyutunda eksiklikler bulunmaktadır (Epçaçan, 2013: 344-345).

Öğrencilerin programlarda belirlenen kazanımlara ulaşması için ders kitapları çok önemlidir. Ders kitabının kolay ulaşılabilirliği, tüm öğrenciler tarafından yaygınlığı, temalara uygun metinlerden oluşma durumu, öğrenci seviyesine uygunluğu, görsel zenginliği, öğrenci çalışma kitabıyla uyumu ve içerdiği ölçme-değerlendirme bölümleriyle eğitim- öğretimdeki vazgeçilmezliği kaçınılmazdır. Etkinliklerde belirlenen hedeflere öğrencinin ulaşma durumu, kullanılan aracın, seçilen yöntem, teknik ve öğretme stillerinin uygun ve verimli olup olmadığı, kitaplardaki ölçme-değerlendirme bölümleri ve öğretmenlerin uyguladıkları ek değerlendirme çalışmalarıyla belirlenir (Göçer, 2008: 197).

Gücüyeter (2009:170) araştırmasında ölçme değerlendirme faaliyetlerinde dinleme becerisinin ihmal edildiğini belirtir. Bu sebeple dinleme becerisinin hangi seviyede olduğu ve ne düzeyde geliştiği tam olarak tespit edilememektedir. Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinde mutlaka dinleme becerilerinin ölçme ve değerlendirilmesine yer verilmelidir.

2. Yöntem

Bu araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden betimsel yöntem kullanılmıştır. “Betimsel çalışmalar, verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülür” (Çepni, 2009). Çalışmada MEB tarafından 2017 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre hazırlanan 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında yer alan 8 dinleme/ izleme metnine yönelik olarak oluşturulan bütün etkinlikler; öğrenci düzeyi ile 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarındaki dinleme/ izleme kazanımlarına uygunluk açısından değerlendirilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

3.1. Tema: Çocuk Dünyası

Temada üç okuma [Oyuncak, Erdoğan Tokmakçioğlu; Çocukluk, Cahit Sıtkı Tarancı; Alis Harikalar Diyarında- Tavşanın Peşinden, Lewis Carroll (Çev. Ziya Gökalp)], bir dinleme/ izleme (Anlamak, Cahit Zarifoğlu), bir serbest okuma metni (Güneşin Uyuduğu Yer, Mevlana İdris Zengin) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Anlamak dinleme metninin “Hazırlık Çalışmaları” bölümünün birinci sorusunda öğrencilere “anlamak” sözcüğü, bir güneş görseli içerisine yerleştirilerek verilmiş ve onlara bu görselin kendilerine çağrıştırdıklarını görselin etrafındaki dört boşluğa yazmaları istenmiştir.

Sözcüğün sezdirilmek istenen olumlu çağrışımları nedeniyle bir güneş görseli içerisine yerleştirilmiş olması dikkate değerdir.

Bölümün ikinci sorusunda öğrencilere “damdan düşen damdan düşenin hâlini bilir”, “ateş düştüğü yeri yakar” ve “komşunun hakkında hüküm vermeden önce iki ay onun mokesenleriyle yürü” sözlerini açıklamaları istenmiştir. İlk ikisi Türk, üçüncüsü Kızılderili (Cheyenne Kabilesi) kültürüne ait bu atasözleri vasıtasıyla öğrencilere farklı kültürel coğrafyalarda belli durumlar karşısında ifade edilebilecek benzer anlamlar yüklü atasözlerinin olabileceği yönünde bir farkındalık kazandırılmak istenmiştir. Bir önceki metnin Gelecek Derse Hazırlık basamağında öğrencilere mokesen sözcüğünün anlamının “Kuzey Amerika yerlilerince kullanılan, hayvan derisinden yapılmış, üzeri süslü, ökçesiz, yarım ayakkabı” olduğu belirtilmiştir.

1. etkinliğin a basamağında öğrencilere Anlamak metni dinletilecek ve onlardan bu dinleme süreci esnasında metinde boşluk bırakılan bölümleri doldurmaları istenecektir.

Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.12. numarası ile ifade edilen “Dinleme Stratejilerini Uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar” kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Öğrenciler, bu etkinlik vasıtasıyla hem grup hâlinde dinleme hem de boşluk doldurma tekniğini kullanmış olacaklardır.

1. etkinliğin b basamağında öğrencilere “şiiirde yer alan aile bireylerinin çocuğun özelliklerini anlatırken bazı deyimler kullandığı” belirtilmiştir. Öğrencilerden metni tekrar dinleyerek “deyimleri bulmaları ve anlamlarını yazmaları” istenmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim

Programı'nda T.5.1.2. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır." kazanım ve açıklamasına uygun biçimde düzenlenmiştir. Ancak etkinlikte öğrenciler tarafından yazılacak deyim anlamlarının öğrenci tahminleri mi yoksa deyimlerin sözlük anlamları mı olacağı yönünde herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir.

2. etkinlikte öğrencilere şiirden hareketle cevaplamaları istenen 5 soru yöneltilmiştir. Bu soruların ilk dördü, cevabı doğrudan metinde olan kısa cevaplı sorulardır. "Şair, duygularını yazarak dile getirmektedir. Siz duygularınızı nasıl anlatırsınız?" şeklinde ifade edilen 5. soru ise öznel değerlendirmelere yaslanan bir yorum sorusudur. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen "Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir." kazanımına uygun biçimde düzenlenmiştir.

3. etkinlikte öğrencilere televizyon programlarının başlangıç bölümlerinde rastlanılan "Genel İzleyici Kitle", "7 Yaş ve Üzeri", "13 Yaş ve Üzeri", "Şiddet/ Korku" anlamlarını yansıtan görseller verilmiş ve onlara bu görsellerle ilgili iki soru yöneltilmiştir. "Medya araçlarında ya da İnternet sitelerinde sunulan bilgilerin size uygun olup olmadığını nasıl belirleyebilirsiniz?" şeklinde ifade edilen 3. soru ise hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.29. numarası ile ifade edilen "Bilgi kaynaklarının güvenilirliğini sorgular. Bilimsel çalışmalarda ağırlıklı olarak 'edu' ve 'gov' uzantılı sitelerin kullanıldığı vurgulanır." OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, bu yönüyle her iki öğretim programında temel dil becerileri arasında bir geçişkenlik olduğunu yansıması bakımından dikkate değerdir.

4. etkinliğin a basamağında öğrencilere Nasrettin Hoca'nın damdan düştüğü fıkra metni verilmiş, b basamağında öğrencilere Nasreddin Hoca'nın "Bırakın münakaşayı. Çabuk bana daha önce damdan düşmüş birini bulun." cümlesiyle ne söylemek istemiş olabileceği sorulmuştur. Yöneltilen bu soru, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.10. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. a) Çizgi film vb. izletilerek örtülü anlamlar hakkında çıkarımda bulunulması sağlanır." kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Ancak etkinliğin bu basamağında öğrencilere bir metin izletilmesi yerine tahkiyeye dayalı bir fıkra metninin verilmesi tercih edilmiş ve öğrencilerden bu metinde geçen bir cümlenin anlamı hakkında çıkarımlarda bulunmaları istenmiştir. Altı Uygulama Ayakkabısı Tekniği ile şekillendirilen etkinliğin c basamağında öğrencilerden verilen ayakkabı görsellerinin renklerini ve belirttikleri ifadeleri incelemeleri ve Nasreddin Hoca'ya giydikleri ayakkabının belirttiği ifadelerle göre (kırmızı: duygusal; beyaz: tarafsız; siyah: kötümser; mavi: serinkanlı; sarı: iyimser; yeşil: yenilikçi) cümleler söylemeleri istenmiştir. Etkinlik basamağı, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda aynı numaralar ile yer alan ve öğrencilerin empati kurmasına vurgu yapılan bazı dinleme ve konuşma kazanım ve açıklamaları ile ilişkilendirilebilir:

"T.7.1.13. Dinleme stratejilerini uygular. Empati kurarak, katılımlı, katılımsız, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır.",

"T.7.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. Katılımlı, yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması sağlanır."

“T.8.1.14. Dinleme stratejilerini uygular. Seçici, yaratıcı, eleştirel, empati kurarak, not alarak dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar.”,

“T.8.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. Yaratıcı, güdümlü, empati kurma, tartışma, ikna etme ve eleştirel konuşma gibi yöntem ve tekniklerinin kullanılması sağlar.”

Etkinlik, bu yönüyle temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği yansıtması bakımından dikkate değerdir. Ancak öğretim programlarında empati kurmaya yönelik kazanım ve açıklamalara; 7 ve 8. sınıf düzeylerinde yer verildiği için etkinliğin bu basamağının 5. sınıf öğrenci seviyesinden daha üst düzeyde olduğu belirtilmelidir.

5. etkinlikte öğrencilere Yalvaç Ural’ın Tekir’in Noktayı Kullanışı şiiri verilmiştir. Etkinliğin a basamağında “şiir metninde yer alan Tekir isimli kedinin noktanın kullanım alanlarıyla ilgili ipuçları verdiği” belirtilerek öğrencilerden numaralı yerlere noktanın kullanım alanlarını gösteren cümleler yazmaları istenmiştir. Temel dil becerileri arasındaki geçişkenliğe yaslanan etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.4.5. numarası ile ifade edilen 5. sınıf YAZMA kazanım ve açıklamasına uygun biçimde düzenlenmiştir:

T.5.4.5. Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. Yay ayaç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayaç işaretlerinin uygun kullanılan işlevleri üzerinde durulur.

Etkinlikte öğrencilerden kendilerine verilen şiir tarzında yazılmış bir OKUMA metninden hareketle öğretim programlarında YAZMA becerisi kapsamında değerlendirilen noktalama işaretlerinden birinin (noktanın) kullanım yerlerine ilişkin ÇIKARIMlarda bulunmaları ve çıkarımlarını ilgili boşluklara YAZMaları istenmiştir.

Şiir metninin uygun noktalama işaretleri ile tamamlanmasının istendiği etkinliğin b basamağı da temel dil becerileri arasındaki geçişkenlik bakımından dikkate değerdir.

6. etkinlikte öğrencilere Küçük Prens adlı kitaptan bir bölüm verilmiştir. Etkinliğin a basamağında öğrencilere üç soru yöneltilmiştir. 1 ve 3. sorular, Küçük Prens kitabından alınan bölüme ve Küçük Prens kitabının başka dillere çevrilme nedenlerine yönelik iken 2. soru, “Anlamak” metni ile Küçük Prens’ten alınan bölüm arasında yetişkinlere yönelik anlatıcılar arası bakış açısı karşılaştırmasına yaslanmaktadır. Etkinlik, bu yönüyle hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.7.3.25. numarası ile ifade edilen OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiş, temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği yansıtan bir etkinlik olarak değerlendirilebilir: “Metinler arasında karşılaştırma yapar. Bakış açısı ve mesajlar karşılaştırılır.”

Etkinliğin b basamağında öğrencilerden Küçük Prens’e bir mektup yazmaları, mektuplarında yetişkinlerin de çocukları anlayabileceğini anlatmaları istenmiştir. Öğrencilerden mektubu defterlerine yazmaları özellikle vurgulanmıştır. Hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na göre mektup, 5- 8. sınıflarda kazanımlar göz önünde bulundurularak ders kitabında kullanılacak bilgilendirici metin türlerinden biri olarak yer almaktadır. 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda öğrencilere mektup yazdırılması ile ilgili kazanım ve açıklamalar aynı kazanım numaraları ile ifade edilmiştir:

YAZMA/ T.3.4.2. Kısa metinler yazar. a) Mektup ve/veya anı yazdırılır.

OKUMA/ Anlama/ T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir.

Yazma ve Okuma/ Anlama temel dil becerileri kapsamında yer alan bu kazanım ve açıklamalara yönelik olarak düzenlenen etkinlik, temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği yansıtması bakımından önemlidir.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli nokta; bu kazanım ve açıklamaların 3 ve 6. sınıf düzeylerine yönelik olarak düzenlenmiş olmasıdır. Her iki öğretim programında da 5- 8. sınıf düzeyinde işlenebilecek bir bilgilendirici tür olarak ifade edilen mektuba yönelik olarak 5. sınıf düzeyinde oluşturulmuş bir kazanıma yer verilmemiştir.

Metnin “Gelecek Derse Hazırlık” basamağında öğrencilerden İstiklal Marşı’nın kabulü veya Mehmet Âkif Ersoy’un hayatı konulu bir sunum hazırlamaları istenmiştir.

3.2. Tema: Millî Mücadele ve Atatürk

Temada üç okuma (Bilmeyen Var mı?, Elif Akardaş; Mustafa Kemal’in Kağnısı, Fazıl Hüsni Dağlarca; 15 Temmuz, MEB 15 Temmuz Kitapçığı), bir dinleme (Dersimiz Atatürk: Turgut Özakman’ın senaryosunu yazdığı, yönetmenliğini Hamdi Alkan’ın yaptığı Atatürk’ün hayatını konu alan bir film) ve bir serbest okuma metni (Küçük Ağa, Tarık Buğra) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Temada yer alan 3. Okuma metninin “Gelecek Derse Hazırlık” basamağında öğrencilerden Atatürk ve Millî Mücadele hakkındaki filmleri ve kitapları araştırmaları istenmiştir.

Dersimiz Atatürk dinleme/ izleme metninin Hazırlık Çalışmaları bölümünün 1. sorusunda öğrencilerden “Atatürk ve Millî Mücadele hakkındaki filmler ve kitaplar” konulu araştırmalarından elde ettikleri bilgileri arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiştir. Bölümün 2. basamağında ise öğrencilere “Mustafa Kemal Atatürk’ün hayatı ile ilgili neler biliyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir.

1. etkinlikte öğrencilere cevabı doğrudan metinde olan kısa cevaplı 7 soru yöneltilmiştir. Onlardan bu soruları bir kez okuyarak “Dersimiz Atatürk” filmi izlerken soruların cevaplarını bulup not almaları istenmiştir. Dinleme/ izleme sürecinin dinleme/ izleme sırası basamağında değerlendirilebilecek bu etkinlik; hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.12. numarası ile ifade edilen “Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar.” kazanım ve açıklamasına yönelik olarak düzenlenmiştir. Etkinlikte uygulama sahasına taşınmak istenen dinleme/ izleme yöntem ve tekniği, not alarak dinleme/izlemedir.

2. etkinlikte öğrencilere izlenen filmde hareketle cevaplandırılması istenen 8 soru yöneltilmiştir. Cevabı doğrudan metinde olan sorulara da yer verilen ancak ağırlıklı olarak yoruma dayalı çıkarım sorularından kurulu olan bu etkinlikteki bazı sorular şöyledir: “5. UNESCO’nun 1981 yılını bütün dünyada ‘Atatürk Yılı’ olarak ilan etmesinin sebebi nedir?”, “6. Filmin sonundaki şarkıda ‘Ben seni hiç görmeden sevdim.’ ifadesi geçmektedir. Atatürk’ün hiç görülmeden sevilmesinin sebebi nedir?”. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen

“Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.” ve T.5.1.10. numarası ile ifade edilen “Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. a) Çizgi film vb. izletilerek örtülü anlamlar hakkında çıkarımda bulunulması sağlanır.” kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir.

3. etkinlikte öğrencilere bir “sunum öncesi planlama tablosu” verilmiş ve onlardan tablodaki boşlukları sunum konusuna göre doldurmaları istenmiştir. Konusunun “Mustafa Kemal Atatürk” olduğu belirtilen sunum için oluşturulan bu tablodaki basamaklardan bazıları şunlardır: “Atatürk’ün hayatının hangi dönemlerini anlatmalıyım?”, “Sunumun mesajı ne olacak?”, “Sunumu kimlere yapacağım?”, “Sunum kaç dakika sürecek?” vb.

Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.2.1. numarası ile yer alan “Hazırlıklı konuşma yapar. Öğrencilerin verilen bir konuyu görsellerle destekleyerek kısa sunum hazırlamaları ve sunum öncesinde prova yapmaları sağlanır.” KONUŞMA kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

4. etkinlikte öğrencilere Dersimiz Atatürk filminden doğrudan alıntılanan 5 cümle verilmiş ve onlardan bu cümlelerden öznel olanların başına (Ö), nesnel olanların başına (N) harfi koymaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.3.31. numarası ile ifade edilen “Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur. Neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul, karşılaştırma, benzetme, örneklendirme, duygu belirten ifadeler, abartma, nesnel ve öznel çıkarımlar üzerinde durulur.” şeklindeki OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir.

Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

Bu etkinlikten hareketle 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’na eklenebilecek bir dinleme/ izleme kazanım cümlesi teklifinde bulunulabilir: “Dinleme/ izleme metninde yer alan öznel ve nesnel cümleleri ayırt etmeleri sağlanır”. Benzer bir kazanım 2006 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda Dinleme/ İzleme becerisi “2. Dinleneni/izleneni anlama ve çözümleme” amacı altında yer alan “Dinlediklerinde/ izlediklerinde yer alan öznel ve nesnel yargıları ayırt eder.” (2006: 14) kazanımında mevcuttur.

5. etkinlikte öğrencilere Amerika’da yaşayan Curtis Lafrance (Körtis Lafrıns) adında 10 yaşında bir çocuğun Atatürk’e yazdığı mektup ile Atatürk’ün bu mektuba verdiği cevap verilmiş ve onlara bu mektuplaşma süreci ile ilgili olarak cevaplamaları istenen üç soru yöneltilmiştir. Yorum ve çıkarım soruları ile şekillendirilen etkinlik, hem 2017 hem 2018 öğretim programlarında aynı numaralar ile ifade edilen “T.5.3.17. Metni yorumlar” ve “T.5.3.31. Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur.” OKUMA/ anlama kazanımlarına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

Mektup, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda 5- 8. sınıflarda kazanımlar göz önünde bulundurularak ders kitabında kullanılacak bilgilendirici metin türlerinden biridir. Mektup örnekleri ile şekillendirilen etkinlik, bu açıdan da önemlidir.

6. etkinlikte öğrencilerden 5. etkinlikteki mektup örneklerinden hareketle Atatürk'e mektup yazmaları, mektuplarını yazmak için A4 kâğıdı kullanmaları ve sınıf ya da okul panosunda sergileyerek mektuplarını paylaşmaları istenmiştir. 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere mektup yazdırılması ile ilgili kazanım ve açıklamalar aynı kazanım numaraları ile ifade edilmiştir:

YAZMA/ T.3.4.2. Kısa metinler yazar. a) Mektup ve/veya anı yazdırılır.

OKUMA/ Anlama/ T.6.3.26. Metin türlerini ayırt eder. a) Anı, mektup, tiyatro, gezi yazısı türleri öğretilmelidir.

Yazma ve Okuma/ Anlama temel dil becerileri kapsamında yer alan bu kazanım ve açıklamalara yönelik olarak düzenlenen etkinlik, temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği yansıtması bakımından önemlidir.

Belirtilmesi gereken bir diğer önemli nokta; bu kazanım ve açıklamaların 3 ve 6. sınıf düzeylerine yönelik olarak düzenlenmiş olmasıdır. Her iki öğretim programında da 5- 8. sınıf düzeyinde işlenebilecek bir bilgilendirici tür olarak ifade edilen mektuba yönelik olarak 5. sınıf düzeyinde oluşturulmuş bir kazanıma yer verilmemiştir.

7. etkinlikte öğrencilere Time Dergisi'nin Atatürk'ün yer aldığı kapak sayfası ile bu sayfanın yanında şu açıklama cümleleri verilmiştir: "Atatürk, 1923 yılında çağdaş Türkiye'nin kuruluşundaki katkıları ile dünyaca ünlü Time (Taym) dergisinin kapağında yer almıştır. Siz de Time dergisinin kapağında yer aldığınızı düşünün. Ülkenize ve insanlığa yaptığınız hangi hizmetle bu derginin kapağında yer almak isterdiniz? Kendi başarınızı anlatan bir yazı yazınız".

Görselle desteklenen ve görsel ile ilgili verilen bilgilerden hareketle yaratıcılığın, hayal gücünün kullanılarak yeni bir metin oluşturulmasının istendiği bu etkinlik; hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.22. numarası ile ifade edilen OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamalarına uygun olarak düzenlenmiştir: "Görsellerle ilgili soruları cevaplar. a) Resim ve karikatürleri yorumlayarak görüşlerini bildirmeleri sağlanır. b) Haberi/ bilgiyi görsel yorumcuların nasıl ilettikleri üzerinde durulur." Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

8. etkinlikte öğrencilere Kurtuluş Savaşı ile ilgili beş kitap kapağı (Halide Edip Adıvar, Türk'ün Ateşle İmtihanı; Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Yaban; Kemal Tahir, Esir Şehrin Mahpusu; Samim Kocagöz, Doludizgin; Nazım Hikmet, Kuvâyi Milliye) verilmiş ve onlardan bu kapakları incelemeleri istenmiştir.

Etkinliğin a basamağında öğrencilere "Kurtuluş Savaşı ile ilgili bir eser yazsaydınız adını ne koyardınız?" sorusu yöneltilmiştir. Etkinlik öğrencilerin yazabilecekleri varsayılan eserlerine uygun başlık belirlemelerine yönelik olduğundan hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda YAZMA becerisine yönelik olarak T.5.4.15. numarası ile ifade edilen "Yazdıklarının içeriğine uygun başlık belirler." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. Bu kazanımın "gelecekte yazabileceklerinin/ yazmayı tasarladıklarının" ifadesi eklenerek genişletilmesi teklif edilebilir.

Etkinliğin b basamağında öğrencilerden kitapları için A4 kâğıdına bir kapak tasarımı yapmaları istenmiştir.

1 saat 38 dakika süren bir sinema filmi etrafında şekillenen bu yoğun etkinlikler, zamanlama konusunda yaşanacak sıkıntıları da beraberinde getirecektir. Film; öğrencilere derste izletilse etkinliklere vakit kalmayacak; öğrencilerden filmi ders öncesi kendi imkânları ile izlemeleri istense bu defa da dinleme/ izleme metni ile etkinlikler arasında kopukluklar yaşanacaktır.

3.3. Tema: Erdemler

Temada üç okuma (Güvercin, Beydaba; Karagöz ile Hacivat- İncelik, Suat Batur; Püf Noktası, İskender Pala), bir dinleme/ izleme (Adsız Çeşme, Hasan Ali Yücel) ve bir serbest okuma metni (Yunus Emre'den Seçmeler) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Adsız Çeşme dinleme metninin "Hazırlık Çalışmaları" bölümünün 1. basamağında öğrencilere "İyilik eden iyilik bulur.' atasözünden ne anlıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Hem 2017 hem de 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda Özlü Sözler genel başlığı altında vecize, deyim, aforizma, duvar yazıları, motto, döviz vb. ile birlikte yer alan atasözleri; 5- 8. sınıf ders kitaplarında kazanımlar göz önünde bulundurularak yer verilmesi gereken bilgilendirici metinlerden biri olarak değerlendirilmiştir.

Bölümün 2. basamağında öğrencilere yöneltilen "Herhangi birine iyilik yaptığınızda veya size bir iyilik yapıldığında kendinizi nasıl hissedersiniz? Duygularınızı arkadaşlarınızla paylaşınız." sorusu ile öznel yorum ve değerlendirmelerde bulunmaya yönlendirilen öğrenciler, işlenecek metne hazırlanmak istenmiştir.

1. etkinlikte öğrencilere dinleme/ izleme metninde geçen 5 sözcük (bezmek, nimet, bereket, oluk, gönül) verilmiş ve onlardan bu sözcüklerin anlamlarını tahmin ederek karşılıklarına yazmaları, ardından tahminlerinin doğruluğunu sözlükten kontrol etmeleri istenmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.2. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır." kazanım ve açıklamaya uygun biçimde düzenlenmiştir.

2. etkinlikte öğrencilere 6 kelebek görseli verilmiş ve onlardan dinledikleri şiirin kendilerinde yaptığı çağrışımları kelebeklerin altlarında yer alan boşluklara yazmaları istenmiştir. Çağrışımlar esnasında zihinde meydana gelen ani sıçramalar ile kelebeklerin kanat çırpmaları arasında bağ kurularak tasarlandığı izlenimi uyandıran bu etkinlik, 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'na eklenmesi teklif edilebilecek yeni bir kazanımı da beraberinde getirmektedir: Dinlediklerinin/ izlediklerinin yaptığı çağrışımları belirler.

3. etkinlikte öğrencilerden dinledikleri şiirin ana duygusunu yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.4. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinin/izlediklerinin ana fikrini/ana duygusunu tespit eder." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir.

4. etkinliğin a basamağında öğrencilere dinlenen şiir metninden bazı bölümler verilerek onlardan bu bölümlerde ne anlatılmak istendiğini kısaca yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.10. ve T.5.1.11. numaraları ile ifade edilen kazanımlara uygun olarak düzenlenmiştir: "Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendir.", "Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir."

Etkinliğin b basamağında öğrencilere "Dinlediğiniz şiirde iyilik neye benzetilmiştir? Sizce şair niçin böyle bir benzetme yapmıştır? Yazınız." c basamağında ise "Şairin yerinde siz olsaydınız iyiliği neye benzetirdiniz? Niçin?" kısa cevaplı soruları yöneltilerek cevap bölümü boşluk doldurma biçiminde tasarlanmıştır. Etkinlik basamakları, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6., T.5.1.10., T.5.1.11. numaraları ile ifade edilen dinleme/ izleme kazanımları ve T.5.3.32. numarası ile ifade edilen OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir: "T.5.1.6. Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.", "T.5.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendir.", "T.5.1.11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir.", "T.5.3.32. Metindeki söz sanatlarını tespit eder. Benzetme (teşbih) ve kişileştirme (teşhis) söz sanatları verilir."

Etkinlik basamakları, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

5. etkinlikte öğrencilere "Siz olsaydınız şiire nasıl bir başlık koyardınız? Şiirin içeriğinden hareketle aşağıdaki kutucuklara üç farklı başlık yazınız." sorusu yöneltilmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.7. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerine/izlediklerine yönelik farklı başlıklar önerir." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir.

6. etkinlikte öğrencilere "Dinlediğiniz şiirde, şairin "iyilikle" ilgili görüşleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Açıklayınız." sorusu yöneltilmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.10. ve T.5.1.11. numaraları ile ifade edilen kazanımlara uygun olarak düzenlenmiştir: "T.5.1.10. Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendir.", "T.5.1.11. Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir."

7. etkinlikte öğrencilere kuş evleri ile sadaka taşı görselleri verilmiş, bu görseller ile ilgili kısa açıklamalarda bulunulmuştur. Öğrencilere bu görsellerden hareketle cevaplandırılacak iki soru yöneltilmiş ve onlardan bu sorular doğrultusunda görüşlerini arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.22. numarası ile ifade edilen "Görsellerle ilgili soruları cevaplar." OKUMA/ Anlama kazanımına uygun olarak tasarlanmıştır. Öğrencilerin görüşlerini arkadaşları ile konuşarak paylaşacakları etkinlik; dinleme/ izleme, okuma/ anlama ve konuşma temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği yansıtması bakımından dikkate değerdir.

8. etkinliğin a basamağında öğrencilere bir Mevlânâ görseli ile birlikte kutucuklara yazılmış olarak Mevlânâ'nın Yedi Öğüdü verilmiştir. Onlardan bu öğütleri okuyarak anlamları üzerine düşünceleri istenmiştir. Etkinliğin b basamağında öğrencilerden Mevlânâ'nın öğütlerinden birini seçerek bu öğütle ilgili etkinlikteki yazı taslağını (yazının konusu, ana fikri, giriş, gelişme ve sonuç bölümü) doldurmaları, bilgilendirici bir metin yazmaları ve yazılarına uygun bir başlık belirlemeleri istenmiştir. Etkinliğin c basamağında ise öğrenciler, b basamağında yazdıkları metni yazım ve noktalama kuralları yönünden gözden geçirerek tespit ettikleri yanlışlarını düzeltecektir. Hem 2017

hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.2., T.5.4.4., T.5.4.5., T.5.4.9. ve T.5.4.15. numaraları ile ifade edilen YAZMA kazanım ve açıklamalarına uygun olarak düzenlenmiş bu etkinlik basamakları, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

Dinleme/ izleme etkinliklerinin "Gelecek Derse Hazırlık" basamağında öğrencilerden uzay ve uzay çalışmaları konusunda bir araştırma yapmaları istenmiştir.

3.4. Tema: Bilim ve Teknoloji

Temada üç okuma [Uzayda Bir Gün, Aslı Zülal; Sarımsak Soslu Makarna, Alberto Douglas Scotti (Çev. Filiz Özdem); Bir Dâhiyle Konuşmak, Emine Çaykara], bir dinleme/ izleme (Sanki Caminin Bakım Kılavuzu, Haber Metni) ve bir serbest okuma metni (Jules Verne'den Geleceğe Dair, Kübra Kara) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Sanki Caminin Bakım Kılavuzu dinleme metninin "Hazırlık Çalışmaları" bölümünde iki soru yöneltilerek öğrencilerin ön bilgileri sürece taşınmak istenmiştir: "Çevrenizde ilgi gören ve tarihî değeri olan mimari yapılar var mı? Varsa bunlarla ilgili neler biliyorsunuz?", "Mimar Sinan hakkında neler biliyorsunuz?"

1. etkinlikte öğrencilerden metni dinlerken anlamını bilmedikleri sözcükleri not almaları, daha sonra not aldıkları sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeleri, tahminlerinin doğruluğunu sözlük kullanarak kontrol etmeleri ve daha sonra sözcükleri cümle içinde kullanmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.2. numarası ile ifade eden kazanım ve açıklamasına uygun biçimde düzenlenmiştir: "Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır."

2. etkinlikte öğrencilere dinleme/ izleme metninde geçen bazı cümleler verilmiş ve onlardan dinlediklerinden hareketle bu cümlelerde boş bırakılan yerleri doldurmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.12. numarası ile ifade edilen "Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır." kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Ancak bu kazanıma yönelik oluşturulmuş açıklama cümlesine "boşluk doldurma" tekniğinin eklenmesi teklif edilebilir.

3. etkinlikte öğrencilere dinleme/ izleme metninden hareketle cevaplamaları istenen 5 soru yöneltilmiştir. Etkinlikte hem cevabı doğrudan metinde olan kısa cevaplı sorulara hem de yorum ve çıkarım sorularına yer verilmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6., T.5.1.10. ve T.5.1.11. numaralı kazanımlara uygun olarak düzenlenmiştir: "Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.", "Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir.", "Dinledikleriyle/izledikleriyle ilgili görüşlerini bildirir."

4. etkinliğin a basamağında öğrencilere "Dinlediğiniz metinden hareketle bir haber metninin niteliklerinden hangileri aşağıda bulunmaktadır? İşaretleyiniz." sorusu yöneltilmiştir. Sıralanan yedi temel nitelikten haber metinlerine özgü olanların seçilip işaretlenmesinin istendiği etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.12. numarası ile ifade edilen OKUMA/ Anlama

kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir: “Metin türlerini ayırt eder. Hikâye, fabl, masal, haber metni türleri tanıtılır. Metin türleri ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmez.” Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi açısından dikkate değerdir.

Etkinliğin b basamağında öğrencilerden dinledikleri haber metninden hareketle 5N 1K sorularına cevap vermeleri istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen kazanıma uygun olarak düzenlenmiştir: “Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.”

Etkinliğin “Yaşadığınız ya da gözlemlediğiniz bir olaydan hareketle haber metni yazınız. Haber metninizde 5N 1K sorularının cevaplarını vermeyi unutmayınız.” şeklinde ifade edilen c basamağı, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.4.2. numarası ile ifade edilen “Bilgilendirici metin yazar.” YAZMA kazanımına uygun biçimde düzenlenmiştir. Nitekim haber metinleri, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda 2- 8. sınıf ders kitaplarında yer verilmesi beklenen bilgilendirici metinler arasında yer almaktadır. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından da dikkate değerdir.

5. etkinlikte öğrencilerden Mimar Sinan’a bir ileti göndereceklerini hayal etmeleri istenmiştir.

Etkinliğin “İletinizde nelerden bahsederdiniz? Arkadaşlarınızla tartışınız. Öğretmeninizin yönlendirmesi ile beyin fırtınası yapınız.” şeklinde ifade edilen a basamağı,

“İletinizi aşağıya e-posta şeklinde yazınız.” şeklinde ifade edilen b basamağı ve

“Yukarıda yazdığınız e-postayı en fazla 140 karakter kullanarak tekrar yazınız.” şeklinde ifade edilen c basamağı; bir bütün olarak düşünüldüğünde etkinliğin hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.3.3.22. ve T.4.3.32. numarası ile ifade edilen OKUMA/ Anlama kazanımlarına uygun olarak düzenlendiği sonucuna ulaşılabilir:

“T.3.3.22. Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar. Elektronik posta ve sosyal medya içeriklerine (davet, teşekkür mesajları vb.) yer verilir.”

“T.4.3.32. Kısa ve basit dijital metinlerdeki mesajı kavrar. Elektronik posta ve sosyal medya içeriklerine (tebrik, ilan ve duyuru mesajları vb.) yer verilir.”

Belirtilmesi gereken önemli noktalardan ilki, bu kazanımların 3 ve 4. sınıf kazanımları olduğu; 5. sınıf düzeyinde bu etkinliğe karşılık gelebilecek herhangi bir kazanım ifadesine rastlanmadığıdır. Bir diğer önemli nokta, etkinliğin c basamağında geçen “140 karakter” ifadesi ile birlikte sosyal medyanın, özellikle de twitter uygulamalarının ders kitaplarına yansıtılmış olduğudur.

Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından da dikkate değerdir.

6. etkinliğin a basamağında öğrencilere örnek bir cümle verilmiş ve onlardan bu cümleyi inceleyerek örnekten hareketle noktalı virgülün niçin kullanıldığını etkinlikte yer alan noktalı bölüme yazmaları istenmiştir. Etkinliğin b basamağında öğrencilerden noktalı virgülün -etkinliğin a basamağında üzerinde durulan- görevini örneklediren iki cümle yazmaları istenmiştir. Etkinlik basamakları, hem

2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.5. numarası ile ifade edilen YAZMA kazanımı ve açıklamasına uygun biçimde düzenlenmiştir:

“Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. Yay ayraç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayraç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.”

Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından da dikkate değerdir.

Sanki Caminin Bakım Kılavuzu dinleme/ izleme metni etkinlikleri, teknolojinin kullanımı ve sosyal medya ortamlarının ders kitabına taşınmış olması açısından oldukça ilgi çekicidir.

3.5. Tema: Millî Kültür

Temada üç okuma (Anadolu Sevgisi, Abdürrahim Karakoç; Forsa, Ömer Seyfettin; Tamburi Cemil Bey Enstrümanları Anlatıyor, Yüce Gümüş), bir dinleme/ izleme (Dede Korkut- Boğaç Han çizgi film) ve bir serbest okuma metni (Çocuk Doğru Söyledi, Başak Çocuk Dergisi) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Temanın 3. okuma metninin “Gelecek Derse Hazırlık” bölümünde öğrencilerden Dede Korkut hakkında araştırma yapmaları ve en az bir Dede Korkut hikâyesi okuyarak derse hazırlıklı gelmeleri istenmiştir.

Dede Korkut- Boğaç Han dinleme/ izleme metninin “Hazırlık Çalışmaları” bölümünün 1. basamağında öğrencilere “Dede Korkut kimdir? Sizce gerçekten yaşamış mıdır?” sorusu yöneltilmiş, 2. basamağında ise öğrencilerden Dede Korkut hikâyelerinden birini anlatmaları istenmiştir. Böylece öğrencilerin ön bilgilerinin dinleme/ izleme öncesi sürece taşınması amaçlanmıştır.

Dinleme/ izleme esnasında gerçekleştirilecek 1. etkinlikte öğrencilere çizgi filmde yer alan dokuz kahramanın ismini ve özelliklerini kahramanın fotoğrafının karşısında yer alan boşluklara yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.16. numarası ile ifade edilen “Metindeki hikâye unsurlarını belirler. Olay örgüsü, mekân, zaman, şahıs ve varlık kadrosu, anlatıcı vb. gibi hikâye unsurları üzerinde durulur.” OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

2. etkinlikte öğrencilere cevabı doğrudan dinleme/ izleme metninde olan kısa cevaplı 6 soru yöneltilmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen kazanıma uygun biçimde düzenlenmiştir.

3. etkinlikte öğrencilere 4 cümle verilmiş ve onlardan bu cümlelerde, açık olarak söylenmeyen anlamları bularak örnekteki gibi yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.10. numarası ile ifade edilen “Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir. a) Çizgi film vb. izletilerek örtülü anlamlar hakkında çıkarımda bulunulması sağlanır.” kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir.

4. etkinlikte öğrencilere Dede Korkut'un, Boğaç Han'a ad verdiği bölüm verilerek onlardan bu bölümü okumaları ve ad verme geleneği ile ilgili görüşlerini ifade etmeleri istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.11. numarası ile ifade edilen "Dinledikleri/izledikleri ile ilgili görüşlerini bildirir." kazanımına uygun biçimde düzenlenmiştir.

5. etkinliğin a basamağında öğrencilere 8 görsel verilerek onlardan bu görselleri izledikleri çizgi filmde hareketle oluş sırasına göre numaralandırmaları, etkinliğin b basamağında ise numaralandırdıkları görsellerdeki olayları noktalı yerlere yazmaları istenmiştir. Etkinlik basamakları, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.1. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur." kazanımına uygun biçimde düzenlenmiştir.

6. etkinlikte öğrencilere "Çizgi filmde çocuklar, yaptıkları kahramanlığa göre isim almaktadır. O dönemde yaşadığımızı hayal ediniz." bilgisi ve "1. İsim almak için nasıl bir kahramanlık yaptınız?", "2. Bu kahramanlık sonucunda hangi ismi almak isterdiniz?" soruları verilerek onlardan bu bilgilerden ve sorulardan hareketle bir konuşma yapmaları istenmiştir. Etkinlikte "Yurt, Orta Asya'da Türk ve Moğol göçebelerinin ev olarak kullandığı çadırlara verilen addır. Yurt çadırları genellikle ahşap kafes işi, keçe kaplamalı ve taşınabilir çadırlardır." bilgisi ile yurt görselleri de yer almaktadır. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.2.2. numarası ile ifade edilen "Hazırlıksız konuşma yapar." kazanımına uygun olarak hazırlanmıştır. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

7. etkinlikte öğrencilere "Dede Korkut, Dirse Han'ın oğluna isim verdikten sonra olaylar nasıl gelişmiş olabilir?" sorusu yöneltilerek onlardan olayların gelişimine uygun bir son yazmaları istenmektedir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.1. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen olayların gelişimi ve sonucu hakkında tahminde bulunur." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.4. numarası ile ifade edilen "Yazma stratejilerini uygular. Güdümlü, metin tamamlama, bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma, boşluk doldurma, grup olarak yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır." YAZMA kazanım ve açıklamasına da uygun olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

3.6. Tema: Okuma Kültürü

Temada üç okuma (Okuma Kitaplarım, Ziya Osman Saba; Kitabın Serüveni, M. Necati Öngay; Karikatür), bir dinleme/ izleme (Küçük Şeylerin Hikâyesi- Kütüphane) ve bir serbest okuma metni (Keramet Kavukta Mı?, M. Halistan Kukul) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Temada dinleme/ izleme metnine geçilmeden önce yer alan 3. okuma metninin "Gelecek Derse Hazırlık" basamağında öğrencilere şu yönerge verilmiştir: "Çevrenizdeki veya ülkemizdeki bir kütüphane hakkında bilgi toplayınız. (Kuruluş tarihi, kim tarafından yaptırıldığı, adını nereden aldığı, içinde kaç kitap bulunduğu, hangi tür kitapların bulunduğu, kaç kişinin görev yaptığı vb.)".

Küçük Şeylerin Hikâyesi- Kütüphane dinleme/ izleme metninin "Hazırlık Çalışmaları" bölümünde bu yönergede verilen araştırma ödevi ile uyumlu biçimde öğrencilere üç soru yöneltilmiştir: "1. Sizce

kütüphaneye gitmek bir ihtiyaç mıdır? Neden?, 2. Kütüphanelerin hangi saatlerde açık olmasını istersiniz?, 3. Araştırma yaptığınız kütüphane hakkında bilgi veriniz.” Bu sorular vasıtası ile öğrencilerin ön bilgileri sürece taşınmak istenmiştir.

1. etkinlikte öğrencilere “Notlarım” başlığı altında Küçük Şeylerin Hikâyesi- Kütüphane dinleme/ izleme metninden seçilen 6 cümle verilmiş ve onlardan dinleme/ izleme sırasında bu cümlelerde yer alan boşlukları doldurmaları istenmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.12. numarası ile ifade edilen “Dinleme Stratejilerini Uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlanır” kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Öğrenciler, bu etkinlik vasıtasıyla hem grup hâlinde dinleme hem de boşluk doldurma tekniğini kullanmış olacaktadırlar. Bu kazanım ve açıklamasına “boşluk doldurma” tekniğinin eklenmesi teklif edilebilir.

2. etkinlikte öğrencilere izledikleri videoda geçen bazı sözcükler ve bu sözcüklerin anlamları verilmiştir. Öğrencilerden anlamlarından hareketle bu sözcükleri örnekteki gibi çengel bulmacaya yerleştirmeleri istenmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.2. numarası ile ifade edilen “Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlanır.” kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, sözcüklerin bulmacanın etrafına yerleştirilmiş olması yönünden eleştirilebilir. Öğrencilerin sadece sözlük anlamlarını kullanarak metinde geçen sözcüklere tahmin yoluyla kendilerinin ulaşması teklif edilebilir.

3. etkinlikte öğrencilere 5 soru yöneltilmiştir. Etkinlikte hem cevabı doğrudan metinde olan hem de yorum ve çıkarıma dayalı sorular yer almaktadır. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen “Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir.” kazanımına uygun biçimde düzenlenmiştir.

4. etkinlikte öğrencilere bir yönerge ve üç soru verilerek onlardan bir konuşma planlamaları istenmiştir. Etkinlikte verilen yönerge şöyledir: “Kendinizi bir kütüphane görevlisi olarak düşününüz. Kütüphanenize gelen ziyaretçiler için kütüphanenizi tanıtan bir konuşma planlayınız.”

Konuşma planı oluşturulurken faydalanılabilecek sorular şunlardır: “1. Kütüphanenizin kuruluş tarihi nedir? Kim tarafından yaptırılmıştır? Adını nereden almıştır?, 2. Kütüphanenizde kaç kitap var? Kütüphanenizde hangi tür kitaplar bulunmaktadır?, 3. Kütüphanenizde kaç kişi görev yapmaktadır?”

Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.2.1. ve T.5.2.3. numarası ile ifade edilen kazanım ve açıklamalarına uygun olarak düzenlenmiştir:

“T.5.2.1. Hazırlıklı konuşma yapar. Öğrencilerin verilen bir konuyu görsellerle destekleyerek kısa sunum hazırlamaları ve sunum öncesinde prova yapmaları sağlanır.”,

“T.5.2.3. Konuşma stratejilerini uygular. Serbest, güdümlü, kelime ve kavram havuzundan seçerek konuşma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır.”

Etkinlikte başvuru konuşma tekniği, güdümlü konuşmadır. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

5. etkinlikte öğrencilere 53. Kütüphane Haftası üzerine tasarlanmış bir afiş verilmiş ve onlara "Aşağıdaki afiş size neler çağrıştırmaktadır? Afişle ilgili duygu, düşünce ve hayallerinizi anlatan bir yazı yazınız." sorusu yöneltilmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "T.4.4.4. Bilgilendirici metin yazar. a) Yazdıklarında duygu ve düşüncelerini aktarmaları için teşvik edilir." ve "T.5.4.4. Yazma stratejilerini uygular. Güdümlü, metin tamamlama, bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma, boşluk doldurma, grup olarak yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır." YAZMA kazanım ve açıklamalarına uygun olarak düzenlenmiştir.

Merkeze alınan kazanımlardan ilkinin 4. sınıf düzeyinde olması, etkinliğin temel dil becerileri arasındaki geçişkenliğe yaslanması, etkinlikte güdümlü yazma tekniğinin uygulama sahasına taşınmak istenmesi ve öğrencilerin verilen görseller hakkında duygu ve düşüncelerini aktarma konusunda cesaretlendirilmeleri bu etkinlik üzerine belirtilmesi gereken diğer önemli noktalaradır.

6. etkinlikte öğrencilere bir kütüphane yerleşim planı ile kütüphanede yer alan kitaplardan birinin iç kısmında yer alan -kitabı ödünç alanların, kitabı aldıkları ve iade ettikleri tarihlerin gösterildiği- bir tablo verilmiştir. Öğrencilere bu yerleşim planı ve tablodan hareketle cevaplamaları istenen sorular yöneltilmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.34. numarası ile ifade edilen "Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgilere ilişkin soruları cevaplar." OKUMA/ Anlama kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

7. etkinlikte öğrencilere bir kütüphane kayıt formu verilmiş ve onlardan bu formu yönergelerine uygun olarak doldurmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.13. numarası ile ifade edilen "Formları yönergelerine uygun doldurur." YAZMA kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

8. etkinlikte öğrencilere Nurullah Ataç'ın "Kitaba Hürmet" başlıklı yazısından alıntılanan bir paragraf verilmiştir. Öğrencilerden bu paragrafta boş bırakılan yerleri uygun noktalama işaretleri ile doldurmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.5. numarası ile ifade edilen "Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır. Yay ayrıç, üç nokta, eğik çizgi, soru işareti, nokta, virgöl, iki nokta, ünlem, tırnak işareti, kısa çizgi, konuşma çizgisi, kesme işareti, noktalı virgöl ve köşeli ayrıç işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur." YAZMA kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

9. etkinlikte öğrencilere dinleme/ izleme metninden alıntılanan 5 cümle verilmiştir. Onlardan bu cümlelerde büyük harflerin kullanımına dikkat ederek büyük harflerin doğru kullanıldığı cümlelerin başına gülümseyen yüz, yanlış kullanıldığı ifadelerin başına ise üzgün yüz çizmeleri istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.5. numarası ile ifade edilen "Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun yerlerde kullanır." YAZMA kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

3.7. Tema: Sağlık, Spor

Temada üç okuma (Anadolu'nun Cirit Oyunları, Mehmet Önder; Sağlıklı Yaşıyorum; Cazgır, Attilâ İlhan), bir dinleme/ izleme (Bilinçsiz İlaç Kullanımı) ve bir serbest okuma metni (Hasta, Memduh Şevket Esendal) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Temanın 3. okuma metninin "Gelecek Derse Hazırlık" basamağında öğrencilerden ilaçların nasıl geliştirildiğini ve üretildiğini araştırmaları istenmiştir.

Bilinçsiz İlaç Kullanımı dinleme/ izleme metninin "Hazırlık Çalışmaları" bölümünde öğrencilere iki soru yöneltilerek onların ön bilgileri sürecin dinleme/ izleme öncesi basamağına taşınmak istenmiştir.

1. etkinlikte öğrencilere izledikleri videodan hareketle cevaplamaları istenen 7 soru yöneltilmiştir. Etkinlikte hem cevabı doğrudan metinde olan kısa cevaplı sorular, hem de yorum ve çıkarım soruları yer almaktadır. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen "Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir.

2. etkinlikte öğrencilere izledikleri videodan alıntılanan üç fotoğraf verilmiş ve onlardan bu fotoğraftaki oyuncuların beden dilleri ile ne anlatmak istediklerini fotoğrafların yanındaki boşluklara yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.9. numarası ile ifade edilen "Konuşmacının sözlü olmayan mesajlarını kavrar." kazanımına uygun biçimde düzenlenmiştir.

3. etkinlikte öğrencilere 9 ifade verilmiş ve onlardan izledikleri videodan hareketle bu ifadelerden doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) harfi koymaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.10. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinin/izlediklerinin içeriğini değerlendirir." kazanımı ile kısmen ilişkilendirilebilir.

4. etkinlikte öğrencilere bir ilacın kullanım şekli ve dozu ile ilgili bilgiler ile bu ilacı farklı biçimlerde kullanan 7 kişiye (Yalçın, Nalan, Kağan, Filiz, Hüseyin, Bircan, Öykü) yönelik açıklamalar verilmiştir. Öğrencilerden bu bilgilerden ve açıklamalardan hareketle ilacı doğru kullanan kişileri bularak etkinlikte belirtilen kutucuğa yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.31. numarası ile ifade edilen "Okudukları ile ilgili çıkarımlarda bulunur. Neden-sonuç, amaç-sonuç, koşul, karşılaştırma, benzetme, örneklendirme, duygu belirten ifadeler, abartma, nesnel ve öznel çıkarımlar üzerinde durulur." OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklaması ile T.4.3.25. numarası ile ifade edilen "Yönergeleri kavrar. Harita, ilan, afiş, ilaç prospektüsü, ürün etiketi, kullanım kılavuzu gibi materyallerden faydalanılır." OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Merkeze alınan ikinci kazanım ve açıklamanın öğretim programlarında 4. sınıf düzeyinde yer aldığının belirtilmesi yerinde olacaktır. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından da dikkate değerdir.

Sosyal medya mesajları, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kazanımlar göz önünde bulundurularak 4- 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılacak bilgilendirici metinler grubunda yer almaktadır (2017: 20; 2018: 18). 5. etkinlikte öğrencilere bir sosyal medya grubunda paylaşılmış ifadeler verilmiştir. Onlardan bu gruba dâhil olduklarını düşünerek konuşmada boş

birakılan yere kendi görüşlerini yazmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.4. numarası ile ifade edilen "Yazma stratejilerini uygular. Güdümlü, metin tamamlama, bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma, boşluk doldurma, grup olarak yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır." YAZMA kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, hem sosyal medya uygulamalarının ders kitabına taşınması hem de öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Broşür, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda kazanımlar göz önünde bulundurularak 2- 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında kullanılacak bilgilendirici metinler grubunda yer almaktadır (2017: 20; 2018: 18). 6. etkinlikte öğrencilere "Antibiyotik Kullanımı Hakkında Bilinmesi Gerekenler" broşürü ile Ece isimli öğrencinin antibiyotik kullanımı ile ilgili yapmış olduğu hataları gösteren 5 cümle verilmiştir. Onlardan verilen broşürden hareketle Ece'nin hatalarını örnekteki gibi tespit etmeleri istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.4.3.33. numarası ile ifade edilen "Medya metinlerini değerlendirir. Farklı türdeki medya metinlerinin (reklam amaçlı el ilanları, web siteleri, seyahat broşürleri, el kitapları, bloglar vb.) amacı ve hedef kitlesi hakkında görüş bildirilmesi sağlanır." OKUMA/ Anlama 4. sınıf kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Açıklama cümlelerinde yer alan "seyahat broşürleri" ifadesi, daha geniş bir anlam evrenine sahip "broşür" sözcüğü ile değiştirilebilir. Kazanım ve açıklamanın 4. sınıf düzeyinde olduğunun belirtilmesi yerinde olacaktır. Etkinlik, hem ilaç kullanımı üzerine bir broşürün ders kitabına taşınması hem de öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

7. etkinlikte öğrencilere Louis Pasteur, Hulusi Behçet ve Alexander Fleming'in fotoğrafları ile haklarında kısaca bilgi verilen kutucuklar verilmiştir. Onlardan kendilerini bir bilim insanı olarak düşünerek insanlığın hangi sorununa çare bulmak istediklerini gerekçeleri ile açıklamaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.4. numarası ile ifade edilen "Yazma stratejilerini uygular. Güdümlü, metin tamamlama, bir metni kendi kelimeleri ile yeniden oluşturma, boşluk doldurma, grup olarak yazma gibi yöntem ve tekniklerin kullanılması sağlanır." YAZMA kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

8. etkinlikte öğrencilerden öğretmenlerinin yönlendirmesiyle 4- 5 kişilik gruplar oluşturmaları."; "Güneş girmeyen eve doktor girer.", "Sağlıktan büyük zenginlik yoktur.", "Her işin başı sağlık." ve "Can boğazdan gelir." atasözlerinden birini seçerek bu atasözünden hareketle bir drama metni yazmaları ve yazdıkları bu metni gruplarıyla birlikte sınıflarında canlandırmaları istenmiştir. Öğrenciler; etkinliğe başlamadan önce "kahramanlar ve özellikleri", "yer", "zaman" ve "olay" başlıklarından oluşan bir "drama planı" hazırlayacaklardır. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.8. numarası ile ifade edilen "Dinlediği/ izlediği hikâye edici metinleri canlandırır." kazanımı ile ilişkilendirilebilir. Ancak bu etkinlikte canlandırılması istenen metin, işlenen dinleme/ izleme metni değil, bu metinle bağlantılı 4 atasözüdür.

9. etkinlikte öğrencilere birinci sütununda 9 cümlelerin diğer sütunlarının her birinin başında da bir ses olayının (ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması, ünsüz türemesi) yazılı olduğu bir tablo verilmiş ve onlardan verilen cümlelerde yer alan altı çizili sözcüklerde görülen ses olaylarını uygun yerlere işaretlemeleri istenmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi

Öğretim Programı'nda T.5.4.11. numarası ile ifade edilen "Yazılarında ses olaylarına uğrayan kelimeleri doğru kullanır. Ünlü düşmesi, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünsüz türemesi ses olayları üzerinde durulur." YAZMA kazanım ve açıklaması ile T.5.3.34. numarası ile ifade edilen "Grafik, tablo ve çizelgeyle sunulan bilgilere ilişkin soruları cevaplar." OKUMA/Anlama kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

3.8. Tema: Doğa ve Evren

Temada üç okuma [Yüksek Evde Oturanın Türküsü, Gülten Akın; Reçete, Mustafa Kutlu; Kar Tanesinin Serüveni, Samed Behrengi (Çev. Mayıs Alizade)], bir dinleme/ izleme (Kuş Ağacı, Mustafa Ruhi Şirin) ve bir serbest okuma metni (Ben Bir Çınar Ağacıydım, Şevket Yücel) olmak üzere toplam beş metin bulunmaktadır.

Kuş Ağacı dinleme metninin "Hazırlık Çalışmaları" bölümünde öğrencilere "Olağanüstü olaylar anlatan metinler dikkatinizi çeker mi? Açıklayınız.", "Büyüttüğünüz herhangi bir bitki var mı? Varsa onu büyütme ve canlı tutmak için neler yapıyorsunuz?" soruları yöneltilerek onların işlenecek dinleme metni ile ilgili ön bilgileri harekete geçirilmeye çalışılmıştır. Bu basamak, dinleme sürecinin dinleme öncesi basamağını oluşturmaktadır.

1. etkinlikte öğrencilere "Kuş Ağacı" adlı metni dikkatle dinlemeleri, dinleme sırasında öğretmenlerinin metni durdurup metnin devamı ile ilgili tahminlerde bulunmalarını sağlayacak sorular soracağı belirtilerek onlardan tahminlerini etkinlikteki boşluklara yazmaları istenmiştir. Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen "Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir." kazanımı ile T.5.1.12. numarası ile ifade edilen "Dinleme stratejilerini uygular. Not alarak, katılımlı, grup hâlinde dinleme gibi yöntem ve teknikleri uygulamaları sağlar." kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Ancak bu açıklama bölümünde ifade edilen dinleme stratejilerine "tahmin ederek dinleme"nin de eklenmesi teklif edilebilir.

2. etkinlikte öğrencilerden "Kuş Ağacı" adlı metni dinlerken anlamını bilmedikleri sözcükleri not almaları, daha sonra not aldıkları sözcüklerin anlamlarını tahmin etmeleri, tahminlerinin doğruluğunu sözlük kullanarak kontrol etmeleri, en sonunda da bu sözcükleri cümle içinde kullanmaları istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.2. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerinde/izlediklerinde geçen, bilmediği kelimelerin anlamını tahmin eder. Öğrencilerin kelime anlamlarına yönelik tahminleri ile sözlük anlamlarını karşılaştırmaları sağlar." kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir.

3. etkinlikte öğrencilere dinleme metninden hareketle cevaplamaları istenen 5 soru yöneltilmiştir. Bölümde hem cevabı doğrudan metinde olan kısa cevaplı sorular hem de yorum ve çıkarıma dayalı sorular yer almaktadır. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.6. numarası ile ifade edilen "Dinledikleri/izlediklerine yönelik sorulara cevap verir." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir. "Sizce kuş ağacının yapraklarına kavuşmasının farklı bir yolu olabilir miydi?" şeklinde ifade edilen 4. soru T.5.3.15. numarası ile ifade edilen "Metinde ele alınan sorunlara farklı çözümler üretir." OKUMA/Anlama kazanımı kapsamında değerlendirilebilir. Etkinlik, bu yönüyle

öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

4. etkinlikte öğrencilerden dinledikleri metni özetlemeleri istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.5. numarası ile ifade edilen "Dinlediklerini/izlediklerini özetler." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir.

5. etkinlikte öğrencilerden dinledikleri metni canlandırmak amacıyla bir grup oluşturmaları, metindeki kahramanları ve özelliklerini belirlemeleri, rolleri paylaşarak sınıfta canlandırmaları, canlandırma esnasında da beden dilini etkili kullanmaya gayret etmeleri istenmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.1.8. numarası ile ifade edilen "Dinlediği/izlediği hikâyeye edici metinleri canlandırır." kazanımına uygun olarak düzenlenmiştir.

6. etkinlikte öğrencilere 6 metin özelliği verilmiş ve onlara "Dinlediğiniz masalda, bir masalda bulunabilecek aşağıdaki özelliklerden hangileri vardır? İşaretleyiniz." sorusu yöneltilmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.3.12. numarası ile ifade edilen "Metin türlerini ayırt eder. Hikâyeye, fabl, masal, haber metni türleri tanımlar. Metin türleri ile ilgili ayrıntılı bilgi verilmez." OKUMA/ Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

7. etkinlikte öğrencilerden bir masal kurgulamaları, bu masalı kurgularken "1. Masalım hangi kalıplaşmış ifadelerle başlayacak ve bitecek?", "2. Masalımın kahramanları kimler olacak? Bunların olağanüstü özellikleri neler olacak?", "3. Ne tür olağanüstü olaylara yer vereceğim?" ve "4. Nasıl bir sonla bitireceğim." sorularına verecekleri cevaplardan yararlanmaları istenmiş ve onlara masallarını yazdıktan sonra dilerlerse çoklu medya ortamlarında paylaşabilecekleri belirtilmiştir. Etkinlik, hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda T.5.4.3. ve T.5.4.10. numaraları ile ifade edilen YAZMA kazanım ve açıklamalarına uygun olarak düzenlenmiştir:

"T.5.4.3. Hikâyeye edici metin yazar. a) Öğrencilerin günlük hayattaki gözlem ve deneyimlerine dayanarak hikâyeye konusu ve hikâyeye unsurlarını belirlemeleri sağlanır. b) Öğrenciler, yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir."

"T.5.4.10. Yazdıklarını paylaşır. Öğrenciler, yazdıklarını sınıf ve okul panosu gibi farklı ortamlarda paylaşmaya teşvik edilir."

Etkinlik, hem öğrencileri yazdıkları metinleri çoklu medya ortamlarında paylaşmaları yönünde teşvik etmesi hem de öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

8. etkinlikte öğrencilerden dinledikleri metinde kuş ağacı ile beyazkuş ve kuş ağacı ile ağaçkakan arasında geçen konuşmaları hatırlamaları; etkinliğin a basamağında bu konuşmalardan hareketle beyazkuşun ve ağaçkakanın, kuş ağacının geleceği ile ilgili bakış açılarını etkinlikte verilen boşluklara yazmaları istenmiştir.

Etkinliğin b basamağında ise öğrencilere “Beyazkuş ve ağaçkakanın bakış açılarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizin bu konudaki düşünceleriniz neler? Kısa bir konuşma metni hazırlayarak arkadaşlarınıza anlatınız.” sorusu yöneltilmiştir.

Etkinlik hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda T.5.3.17. numarası ile ifade edilen “Metni yorumlar. a) Yazarın bakış açısını fark etmeleri, olayları ele alış şeklini yorumlamaları ve öğrencilerin metinle ilgili kendi bakış açılarını ifade etmeleri sağlanır. b) Metin içeriğinin yorumlanması sırasında metinlerdeki örneklere ve ayrıntılara atıf yapılması sağlanır.” OKUMA/Anlama kazanım ve açıklamasına uygun olarak düzenlenmiştir. Etkinlik, öğretim programlarındaki temel dil becerileri arasındaki geçişkenliği göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Sembolik olarak yorumlanabilecek felsefi bir derinliği olan bu metnin, 5. sınıf öğrenci düzeyinin üzerinde bir yoğunluğa sahip olduğu belirtilebilir.

4. Sonuç

Çalışmada 2017 Ortaokul 5. Sınıf Türkçe Ders Kitabında yer alan 8 dinleme/ izleme metnine yönelik olarak oluşturulan bütün etkinlikler; öğrenci düzeyi ile 2017 ve 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programlarındaki dinleme/ izleme kazanımlarına uygunluk açısından değerlendirilmiştir. Çalışma verilerinden hareketle ulaşılan en önemli sonuç, etkinliklerde temel dil becerileri (dinleme/ izleme, konuşma, okuma, yazma, görsel okuma- görsel sunu ve dil bilgisi) arasında keskin çizgilerle belirgin bir ayrımın yapılmayıp bunun tam aksine beceriler arası geçişkenliğin ön plana çıkarılmış olmasıdır. Ders kitabında hem 2017 hem 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programı kazanımlarına uygun şekilde metinlere ve etkinliklere yer verildiği görülmektedir.

Melanlıoğlu’nun (2013: 41) araştırmasının sonuçlarına göre öğretmenler, 2006 programına uygun hazırlanan öğretmen kılavuz kitaplarındaki dinleme metinlerinin dinleme becerisini geliştirmede yetersiz kaldığı yönünde görüş bildirmiştir. Öğretmen kılavuz kitabında yer alan dinleme metinleri ve buna yönelik verilen dinleme etkinliklerinin beceriyi geliştirmede yetersiz kaldığını belirten öğretmenler, bu eğitime ayrı bir zaman ayırmak istediklerini, ancak müfredatı yetiştirmekte zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler, dinleme eğitimi sürecinde metni genellikle kendilerinin okuduğunu; teknolojik araç gereçten destek almanın eğitimin kalitesini artıracığını ancak bunu genellikle yapmadıklarını söylemişlerdir. Dinleme eğitimi sürecini, dinleme metninin öğrencilere okutulmasıyla gerçekleştiren öğretmenlerin olduğu da araştırmanın sonuçlarından biridir. Melanlıoğlu, dinleme eğitiminde materyal, kılavuz kitap gibi unsurların önemine dikkat çekerek bu çalışmayı destekler.

Yılmaz’ın (2007) araştırmasıyla bu çalışmada olduğu gibi dinleme becerisinin düzeye uygun etkinliklerle geliştirilebileceği ortaya konulmuştur.

Kurudayıoğlu ve Kana (2013: 255-256) araştırma sonuçlarında “öğretmen adayları, dinleme eğitime yönelik etkinlikler tasarlamak, dinleme etkinliği planı hazırlamak, dinleme etkinliğine uygun yöntem seçmek, dinleme etkinliğine uygun araç-gereç seçmek konusunda kendilerini özyeterli görmekteyler. Öğretmen adaylarının dinleme etkinlikleri konusunda kendilerini özyeterli görmeleri, öğretmenlik süreci için oldukça önemlidir. Bazen çalışma kitaplarında yer alan etkinlikler öğrencilerin yaşadığı çevreye hitap etmediği için öğrenciler tarafından tam olarak anlaşılmamaktadır. Öğretmen

adayları böyle durumlarda çevrenin yapısına uygun olarak etkinlik tasarlayabilirler” yorumunu getirerek bu araştırmanın dinleme materyalinin önemi konusundaki bulgularını desteklerler.

Göçer (2008: 208) incelediği Türkçe ders kitaplarında (Koza, MEB, Özgün; 2006 basımları) dinleme becerisine yönelik soru ve uygulamaların diğer beceriler kadar yoğun olmadığına değinir.

Kırbaş (2010:48) araştırmasında “Türkçe programlarında dinleme becerisine, ders kitaplarında, sınıf içi etkinliklerde ve Türkçe derslerinde yeterince zaman ayrılmadığı görülmektedir” ifadesini kullanır.

Durukan ve Maden’in (2010: 68) araştırmasında ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisi ve hatırda tutma düzeyleri üzerinde “kavram haritalarıyla not tutma tekniği” ile “geleneksel öğretim yöntemi”nin etkisi araştırılmıştır. Bu araştırmayı destekleyen araştırmada, kavram haritaları ile not tutma tekniğinin kullanıldığı deney grubu lehine anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır.

5. Öneriler

Çok az sayıda da olsa metinlerin öğrenci düzeyinin üzerinde bir yoğunluğa sahip olup olmadığına ders kitabı oluştururken dikkat edilmelidir. Dil becerileri arasındaki geçişler ders kitabı hazırlanırken dikkat edilmesi gereken temel noktalardan olmalıdır ki bu çalışma kapsamında ele alınan kitap doğrultusunda dikkat edildiğini söylemek mümkündür. *Türkçe Dersi Öğretim Programı* kazanımları ile kitapların ele alınan örnek gibi uyumlu olmasına dikkat edilmesi gerekir.

Kaynakça

- Ağın Haykır, Hülya; Kaplan, Hüseyin; Kıryar, Ali; Tarakçı, Rasim; Üstün, Ercan (20017). *Ortaokul Türkçe 5 Ders Kitabı*. İstanbul: Bilnet Matbaacılık.
- Aktaş, Şerif ve Gündüz, Osman. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aytan, T. (2011). Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkileri, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aytaş, G. (1999). *Etkili Dinleme*. MEB İletişim, Yıl: 2 Sayı: 5.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. 4. Baskı. Trabzon: Erol Ofset.
- Doğan, Y. (2003). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinlik Temelli Çalışmaların Etkililiği, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 261- 286.
- Doğan, Y. (2007). İlköğretim İkinci Kademedeki Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Doğan, Y. (2010). Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinliklerden Yararlanma, *TÜBAR*, XXVII, 263-274.
- Doğan, Y. (2012). *Dinleme Eğitimi*. 2. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Durukan, E.; Maden, S. (2010). Kavram Haritaları ile Not Tutmanın İlköğretim Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerileri Üzerine Etkisi, *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 63- 70.
- Emiroğlu, S.; Pınar, F.N. (2013). Dinleme Becerisinin Diğer Beceri Alanları ile İlişkisi, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History of Turkish or Turkic*, Volume 8/4 Spring 2013, 769- 782, Ankara-Turkey.
- Epçayan, C. (2013). Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme ve Dinleme Eğitimi, *Adıyaman*

- Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, 6(11), 332-352.*
- Erdem, A. (2012). Yapılandırmacı Karma Öğrenme Ortamlarının Dinleme ve Konuşma Becerilerine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Göçer, A. (2008). İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarının Ölçme ve Değerlendirme Açısından İncelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 11(1), 197- 210.*
- Gücüyeter B. (2009). Türk Dili ve Edebiyatı Derslerinde Dinleme Eğitimi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(2), 161- 170.*
- Kırbaş, A. (2010). İşbirlikçi Öğrenme Yönteminin İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerini Geliştirmesine Etkisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Kurudayıoğlu, M.; Kana, F. (2013). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Becerisi ve Dinleme Eğitimi Özyeterlik Algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(2), 245- 258.*
- Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokuldaki Dinleme Eğitiminin Niteliğine İlişkin Fenomografik Bir Araştırma, *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları, 1 (1), 34- 44.*
- Tüzel, S.; Keleş, E.(2013). Dinleme Öncesi ve Dinleme Sonrası Verilen Soruların 5. Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Beceri Düzeyine Etkisi, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 10(23), 27- 45.*
- Uysal, B. (2014). Dinleme ve Konuşma Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Temelli Bir Model Önerisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yılmaz, İ. (2007). Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisini Geliştirmeye Yönelik Önerilen Etkinliklerin Değerlendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.